

הגדה לזמן הזה

"בְּכֹל דּוֹר וְדוֹר, חָיַב אָדָם לְרֹאוֹת אֶת עַצְמוֹ בּוֹנֵה אֶת
בְּאֵרֵי... " (אור אדם, תושב שדרות)

איך נחגוג את פסח השנה? כיצד נצא ממצרים
כשחלק מליבנו עדיין שבוי בעזה?

בכל שנה ושנה, ובכל דור ודור סיפור מצרים מסופר
אחרת אולם האמונה בחירות אינה משתנה.

גם בתוך תקופת העבדות הארוכה היה קשה
להאמין שיש אור בקצה המנהרה, ומשום כך
בדיוק המיתוס הזה מאפשר לנו להתמלא בתקווה
ולהתחזק, וגם לזכור את המחויבות שלנו לכל מי
שמדוכא וסובל מדיכוי ולכל הגר, כי גרים היינו
בארץ מצרים.

השנה אנו מתרגשים לאגד מבחר יצירות מרגשות
שרובן נכתבו לאור מאורעות התקופה, וחלקן גם על
ידי המפונים מעוטף עזה ומצפון הארץ במסגרת
הפרויקט: "הגדה לזמן הזה" שיזמה הרבה יעל
קריא, הרבה של המועצה האזורית מטה אשר,
המפונה בעצמה מקיבוץ ראש הנקרה ותמונתיה
המתארות את חווית הנדודים מעטרות את
הסימניות.

*

בְּיָמִים בָּהֶם כָּל הָעַתִּים קוֹרְסוֹת אַחַת אֶל תּוֹךְ רְעוּתָהּ,
וְאֵין בְּרָרָה אֲלֵא לְבָכוֹת וְלִשְׁחֹק בְּאוֹתָן עֵינַיִם,
לְסֶפֶד וְלִרְקוֹד גַּם יַחַד,
וְהִיִּסְטוֹרִיָּה אֲרָכָה נִדְחֶסֶת אֶל יוֹם וְשָׁעָה אַחַת,
נִבְקֶשׂ אֶת הַכּוֹחַ לְהַכִּיל
אֶת עֲצַמַת הַלְּבָבוֹת הַמִּתְפַּקְעִים.
לְשַׁמַּח עִם הַזּוֹכִים לְחֶבֶק כְּבָר הַיּוֹם,
לְעַטֵּף אֶת הַמִּתְכַּנְּסִים בְּכַמִּיהֶתֶם וּנְפִשָׁם נִרְעָדֶת,
לְאַחֵז בַּתְּקוּנָה בְּלִי לְהִרְפוּת,
וְלַהוֹתִיר מְרֻחָב שֶׁל שְׁקֵט לְזַעֲקָה שְׂאִין לָהּ קוֹל.
אֲנָא, תֵּן לָנוּ מְקוֹם לְהִשְׁבֵּר בּוֹ לְרִסְיָסִים,
וְרוּחַ לְהִבְנוֹת שׁוֹב, מִחֻדָּשׁ.

הרב עודד מזור רב קהילת כל הנשמה בירושלים

אמר להם רבי יהושע: פירות לא נאכל, שהרוגי ה-7 באוקטובר לא יאכלו עוד פירות, ויושבי עזה באוהלים ובמנהרות השבי אינם טועמים פרי. מים לא נשתה, שהמים ניתנים במשורה ואפילו למחות את הדמעות אין בהם די. אז גם לחיות לא נחיה? שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר, שהלב שבור; ושלא לחוג אי אפשר - שאין גוזלים תקווה מן הציבור.

אלא - בונה אדם את ליל הסדר, משיירת בה דבר מועט מן המסורת שבכל שנה, וממלאה בה דברי חירות, הצלה ושלוש.

הרב עודד מזור, (בהשראת דברי רבי יהושע לאבלים על חורבן המקדש, תלמוד בבלי, בבא בתרא דף ס' עמוד ב')

שוב פורץ האביב במלוא עזו
ונושא בכנפיו ניחוח פרדסים
וצבעים עזים של פרחים רבים
וטפיפות צעדי חג הפסח המתקרב
נשמעות בברור גובר והולך
פסח - חג החרות - האמנם?
גם השנה? ולכל בני ישראל?
מאה שלושים וארבעה אחים ואחיות
נמקים במנהרות וכלובים בענויים
ואנחנו נחג כתמיד?
ממשלה ערלת לב לנו היום.
אם באכזריות החמס פגשתי
ב- 7.10.23 הרי שאת אכזריותה
של הממשלה פוגשת אני יום יום
ובכל זאת ועל אף הכל - נחג
נפתח לבנו לקן תקווה
וככתוב בהגדה של פסח
"והגדת לבנך" נספר העולות לילדים
ככתוב "בשנה הבאה בירושלים"
אנו נאמר "במהרה, במהרה כלם בבית"
רק אז ימלא עולמנו שמחה
צבעים ואולי גם קצת שלווה.

תמי לויתן, נחל עוז.

הכנסא הרימ

לא נוכל להסב לשולחן השנה, ולחגוג כימים עברו ועדיין מוחזקים חטופים בשבי, וכה רבים מאיתנו כבר אינם עמנו? נוסף השנה כיסא נוסף שמחכה לכל אחד ואחת עד שישובו לביתם

תפילה למען השבת החטופים

אֱלֹהֵינוּ מִתִּיר הָאֲסוּרִים, מִשְׁגֵּב לְדָד, מִשְׁגֵּב לְעֵתוֹת בְּצָרָה (תְּהִלִּים ט) שְׁלַח, הַצֵּלָה שְׁלֵמָה וּפְדִיּוֹן גָּמוּר לְנִתְּוֹנִים בְּשָׂבִי אוֹיֵב:

חֲזִקֵי רוּחֵם, הִבִּיאֵי לָהֶם אֶת תְּפִלָּתֵנוּ לְשִׁמְרָם מֵרַע. תְּנֵי בֵינָה בְּלֵב אוֹיֵב לְהַשִּׁיבָם בְּשִׁלְמוֹת גּוֹף וְנַפֶּשׁ.

תְּנֵי תְבוּנָה בְּלוּחְמֵי צִה"ל לְחִלְצָם בְּלֹא אֲבוּד נַפְשׁוֹת.

תֵּן לְכָל בְּנֵי וּבְנוֹת אֲבֵרָהֶם, שְׂרָה וְהַגֵּר אֶת עַז הַרוּחַ וְאִמְךָ הַלֵּב לְהַתִּיר כְּבִלֵי שָׂבִי וְלַחֲיוֹת חַיֵּי חֵרוּת.

יְקַרְאֵנִי וְאֶעֱנֶהוּ עִמּוֹ אֲנַכִּי בְצָרָה אֲחַלְצֶהוּ וְאֲכַבְּדֶהוּ (תְּהִלִּים צא)

וּנְאֻמֵּר, אָמֵן.

הרב עופר שבת בית הלחמי

מי שנוח לשבויות ולשנויים

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב ואמותינו שרה רבקה רחל ולאה הוא ברוך את כל השבויות והשבוים, החטופות והחטופים בידי צר ואויב, נשים וגברים, טף וזקנים. יתן להם ה' עוז לעמד בסבלותיהם עד גייה עליהם אור ויזכו לחרותם ולשיבה לבתיהם ולמשפחותיהם. יתן ה' בלב שוביהם את יראתו למען ינהגו בהם באנושיות ובכבוד. יעניק ה' לראשי ישראל ולמנהיגי תבל עז רוח לפעל ללא לאות וללא מורא לשחרורם במהרה ובבטחה. יתן ה' לנו כח לאמץ את לב משפחותיהם ואוהביהם ביסורי נפשם ורוחם עד שישבו ויראו בשוב יקיריהם ליצירה ולנחמה, לחיים ולשלום.

הרב יהודע עמיר

תְּפִלָּה לַפֶּסַח תשפ"ז

אָבִינוּ שְׂבַשְׁמִים
צוּר יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ
שָׁמַע אֶת נַאֲקַתְנוּ
נַאֲקַת מְשִׁפְחוֹתֵיהֶם שֶׁל הַחֲטוּפִים וְהַחֲטוּפוֹת
הַנְּמָקִים בְּמִנְהָרוֹת הָאוֹיֵב
נַאֲקַת הַהוֹרִים הַשְׂכוּלִים הַמְבַקְשִׁים לְלַמַּד לְהַפְרִיד
אֶת הַזְכָּרוֹן מֵהַכָּאֵב
נַאֲקַת גּוֹפֵם הַפְּצוּעַ וְנַפְשֵׁם הַדּוֹוִיָה שֶׁל אֱלֹה שְׁנִפְצָעוּ
בְּקֶרֶב אוֹ בַּפְּעֻלוֹת הָאֵיבָה
נַאֲקַת הַגּוֹלִים וְהַגּוֹלוֹת מִבֵּיתֶם בְּתוֹךְ אֶרְצֵנוּ
נַאֲקַת עַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל הַקּוֹרְאִים אֵלֶיךָ מְכַל הַקְּהָלוֹת
הַיְהוּדִיּוֹת בְּרַחֲבֵי הָאָרֶץ וְהָעוֹלָם
זְכוֹר אֶת בְּרִיתְךָ אִתָּנוּ
הוֹשַׁע אוֹתָנוּ מִיַּד אוֹיֵב
הִגֵּן עָלֵינוּ בַּחֲסֵד, בְּרַחֲמִים,
בְּהַבְנָה שְׁלֵא תָמִיד יוֹדְעִים אֲנַחְנוּ לְהִגֵּן עַל עֲצָמֵנוּ
מֵעֲצָמֵנוּ

מִן הַמַּצָּר קְרָאנוּ אֵלֶיךָ אָבִינוּ,
אָנָּה, עֲנֵנוּ בְּמֶרְחָב
בְּמֶרְחָבֵי הַגּוֹף הַכּוֹשֵׁל וְהַנֶּפֶשׁ הָעֵיפָה
בְּמֶרְחָבֵי הַמַּסָּע לְשִׁקּוּם אֶרְצֵנוּ הַמְדַמָּמֶת
בְּמֶרְחָבֵי הַהֲתַעַקְשׁוֹת עַל הַזְכָּרוֹן וְהַמְאָבֵק בַּשְׂכָּחָה
מִתוֹךְ הַמֶּרְחָבִים שֶׁיִּפְתְּחוּ נֹדַע לְהִתְחִיל לְאַחוֹת אֶת
שְׁבָרֵינוּ
לְרַפֵּא אֶת פְּצָעֵינוּ
וּלְהַשִּׁיב אֶת בְּנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ לַגְּבוּלָם
בְּרוּךְ אַתָּה ה' שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה
הַרְבֵּה אֲסַנֵּת אֵלֶיךָ, קַהֲלֵת סוּלָם יַעֲקֹב, זְכוֹרוֹן יַעֲקֹב.

החוט הצהוב

את השולחן נעטר בחוטים צהובים המזוהים עם המאבק למען השבת החטופות והחטופים, ומסמלים גם חוט של געגוע ותקווה.

נמשוך חוט של אור מהלב שלנו ללב החטופות והחטופים, נדמיין איך אור הבוקר מביא אליהם את קרני השמש, נישא בתוכנו את ההבטחה לעשות בכל יכולתנו כדי שישבו אלינו בשלום, ושיחגגו איתנו את פסח הבא.

מה קרה לאור, לחוט האור
שעבר דרך ענן החוטים,
שעבר דרך מעבה החשך,
שעבר דרך זה העולם, השבור.
איך אפתה מרגיש היום, אור?
לעבר.

לעבר את הבחינה.

לעבר את הנסיון.

לעבר את השער.

לעבר דרך קירות.

לעבר דרך דחיה.

לעבר בהשתחוויה.

לעבר בלי בליה.

לעבר.

את הקר.

את הבור.

את שכבות העור.

בזה העולם השבור

לעבר לעבר לעבר

ולקשאר פשוט ותמיד

אור.

אמה שם-בה אילון

על מה אני מדברת כשאני מדברת על אהבה

הנפֶּשׁ שְׁלִי מְבַקֶּרֶת בְּעֵזָה
היא רוֹאָה בְּמִקּוּם שָׁבוּ הוֹטְלָה הַפְּצָצָה
בוֹר עֵמֶק
וְאִימָה.

הנפֶּשׁ שְׁלִי מְבַקֶּרֶת בְּעוֹטֵף עֵזָה
היא רוֹאָה בְּמִקּוּם שָׁבוּ הוֹטְלָה הַפְּצָצָה
בוֹר עֵמֶק
וְאִימָה.

כְּעֵמֶק הַבּוֹרוֹת
עֵמֶק אֶהְבֵּתִי.

כְּשֶׁאֲנִי מְדַבֶּרֶת עַל אֶהְבָּה
אֲנִי מְדַבֶּרֶת עַל רְפוּי קוֹלוֹת הַנֶּפֶץ.

כְּאִם הָאוֹסֶפֶת אֶל חִיקָה אֶת יְלָדֶיהָ
אֲנִי אוֹסֶפֶת אֶת הָאֲמָהוֹת אֲשֶׁר בֵּיתָן קָרֵס
וְאֶת הָאֲמָהוֹת אֲשֶׁר יְלָדֶיהֶן מֵתוּ בְּמִלְחָמָה.

אֲנִי עוֹטֶפֶת אֶת הַבּוֹרוֹת בְּמִבְטָה
וּמִתְבּוֹנְנָת בְּבוֹר שְׁחוֹלֵל אֶת הַבוֹר.

יִשְׁנוּ בוֹר בְּנֶפֶשׁ
שִׁיּוֹצֵר בוֹר בְּעוֹלָם.
יִשְׁנוּ בוֹר בְּעוֹלָם
שִׁיּוֹצֵר בוֹר בְּנֶפֶשׁ.

אֲנִי מְחַבֶּקֶת אֶת הַבּוֹרוֹת
אֲנִי מְחַבֶּקֶת אֶת הַבּוֹרָאוֹת
אֲנִי מְחַבֶּקֶת אֶת כָּאֵב כָּל הַבְּרוּאִים.

אֲנִי מְחַבֶּקֶת אֶת נִפְשֵׁי
וּמִתְמַסְרֶת לְתִהְלִיךְ הַבְּרוּר
שֶׁל נִיצוּצוֹת הָאוֹר
מִתּוֹךְ הַכֵּלִים הַשְּׁבוּרִים

אמה שם-בה אילון

בכל דור ודור

בכל דור ודור אנו יוצאים ממצרים אחרים, מהמקומות הצרים, תנו מקום בליל הסדר השנה למקומות הצרים, חלקם ידועים לכם וחלקם אולי עוד לא, וספרו מאיפה אתם מבקשים לצאת?

בכל דור ודור, חִיב אָדָם לְרֵאוֹת אֶת עֲצֻמוֹ כְּאֵלוֹ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם.
כָּל אֶחָד הָיָה עֶבֶד, מִמִּצְרַיִם יֵצֵא
וַיִּזְכֵּר לִנְנו זֹאת לְחֵם עֲנִי: מֶצֶה
שִׁנְדַע לְשֹׁמֵר, גַּם בְּלִי חֶשֶׁךְ וְדָם
אֶת אוֹתָהּ הַחֲרוֹת שֶׁל אָדָם וְאָדָם.

בכל דור ודור, חִיב אָדָם לְרֵאוֹת אֶת עֲצֻמוֹ כְּאֵלוֹ הוּא הָיָה בְּכֹפֵר עֲזָה
כָּל אֶחָד הִסְתַּגֵּר בְּמַמְד בְּשִׁבְת
כְּשִׁבְחוֹךְ הַטָּרוֹר הַשְּׁתוֹלֵל וְחִבֵּט
כָּל אֶחָד הִתְפַּלֵּל, צָעֵקָה שְׁלֵא גָזָה
בְּקִבוּץ הַמְחַלֵּל אֶל מוֹל שַׁעַר-עֲזָה

בכל דור ודור, חִיב אָדָם לְרֵאוֹת אֶת עֲצֻמוֹ כְּאֵלוֹ הוּא חָלַל בְּרַעִים
כָּל אֶחָד מֵאֲתַנּוּ לֹא הִבִּין מָה זֶה כָּאֵן
כְּשֶׁהִיָּרִי חָדַר הַקְּלִמֹת מוֹסִיקָה
וְלִרְאוֹת אֶת עֲצֻמוֹ נוֹפֵל מִטָּה מִגִּבָּה
כָּל אֶחָד מֵאֲתַנּוּ נֶאֱנַס שֵׁם בְּנוֹכָה

בכל דור ודור, חִיב אָדָם לְרֵאוֹת אֶת עֲצֻמוֹ כְּאֵלוֹ הוּא נְחֻטֵף מִנִּיר עוֹז
הַחֲרָבֵן, הַשְּׂרָפָה, אֵימִים הַמְרֵאוֹת
כָּל אֶחָד עַל הַסְּנֵדֵר עִם יְדֵים קְשׁוּרוֹת
וְאֵימָה בְּפָנִים שֶׁל נְשִׁים וְשֶׁל טָף
בְּכָל דוֹר וְדוֹר מִנִּיר עוֹז אֶתָּה נְחֻטֵף.

בכל דור ודור, חִיב אָדָם לְרֵאוֹת אֶת עֲצֻמוֹ בּוֹנֵה אֶת בְּאֵרֵי
כָּל אֶחָד בְּכָל זְמַן עוֹד יִקוּם מִעֶפֶר
יִנְשֵׁךְ אֶת שְׁפָתָיו וַיִּשׁוּב אֶל הַסֶּפֶר
יֵצֵא מִמִּצְרַיִם יִתְגַּבֵּר כְּאֵרִי
מִי-חִיִּים עוֹד יִרְווּ מֵאוֹתָהּ בְּאֵרִי.

בכל דור ודור, חִיב אָדָם לְרֵאוֹת אֶת עֲצֻמוֹ
כְּאֵלוֹ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם.

אור אדם, ערב פסח תשפ"ד, אפריל 2024
תושב שדרות. חבר קבוצת מגוון, הקיבוץ העירוני בשדרות.

נל קול

כָּל יוֹם וַיּוֹם

חִיב אָדָם לְרֵאוֹת עֲצָמוֹ

כְּאֵלוֹ הוּא נְחֻטֵּף לְגִבּוֹל מְצַרִּים

קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נִהְי בְּכִי תַמְרוּרִים,
מְבַכִּים וּמְמַאֲנִים לוֹתֵר עַל בְּנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ
כִּי עוֹדָם.

קוֹל חִי אַחֵינוּ, אַחֵיוֹתֵינוּ, קְשִׁישֵׁינוּ, וְטַפֵּינוּ
זוֹעֵקִים אֵלֵינוּ מִן הַמְּנַהֲרָה

נורית הירשפילד / נחל עוז
מרצה בהתמחות לספרות ובהתמחות למקרא במכללת קיי, ומרצה
לספרות חז"ל במכללת אחוזה

בכל דור ודור

אין לנו אלא זה את זה

יונתן קונדה

אין לנו אלא זה את זה
אין לנו אלא את ההווה
כמו מלאכי השרת
נותנים רשות זה לזה

בכל דור ודור
חייב אדם לראות את עצמו כאלו
הוא האור
כאלו האור הוא בו
כאלו האור הוא בה
כאלו הוא עצמו ארבה
לעשן הלא-נודע –
של הנשמה שבו

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו
לראות את עצמה
כאלו היא או הוא עצמו העצמה
ושהוא בא לפה
עם צמא בנשמה
למצות את המציאות
לכדי טפה אחת של אהבה שאינה
תלויה בדבר

כי בכל דור ודור העקר הוא לזכר
שהמציאות היא קרקס
והנשמה של כל אחד ואחת מאתנו
היא ברדלס
קופץ מבעד לחשוק הבוער
חושף למאלף שנים שנושכות אלה שפות
לשון אבות אחת ארכה

כמה דם ויזע ודיו
עוד נשפך בנסיון להסביר
איך זה שיש כל כך הרבה שנות-אור –
בין מה שרצינו להיות
לבין מה שנסינו לשנות
לבין למה שנשאר מאחור

חלום חיינו דמעות
טפות שעוה על פמוט
נר תמיד
שלא ככה, ולא לככה
כל עוד נמשיך לקוות
לתת לשיר של הנשמה שלנו
לבער בנו
לתת לכל רגע בחשך הזה
להיות מעשה מרכבה של אור בנו
ולזכר
שבכל דור ודור
זו לא רק זכות
אלא קדם כל חובה
לבחר –
להיות אור

חג הפסח הוא גם חג האביב, כיצד נכיל השנה גם את הפריחה המשגעת וגם את המציאות המשוגעת? ספרו על הפרחים שראיתם השנה? מה גורם לכם? הטבע להרגיש? מה אתם לומדים ולומדות ממנו?

השקדיה
פורחת שוב,
וגם הכלנית הופיעה
כתמים סגלים של תורמוסים,
וורדרדות של רקפות.

וכבר למדנו מקודמינו
שהשיטה...
והחטה...
וגם השמש ממשיכה לזרח.

לא להזן נתון הזעם.
לא בהזן לבנו מר.

הזן מנסות ככל יכלת
בלטיפה של אור ויפי
לתת מעט מזור לנשמה.

האם נוכל
לראות
לנשם,
לחוש,
ולהלל
כמו פעם
את האביב והפריחה?

נורית הרישפילד / נחל עוז

תְּקוּהַ חֲדָשָׁה

שׁוּב כְּסִתְהָ הָאָרֶץ
בְּנִבְטִים שֶׁל תְּקוּהָ
וַיִּרַק הָאֲזִמְרָגָד בּוֹהֵק
מֵאֶפֶק אֶלִי אֶפֶק
בְּשָׂדוֹת הַזְּרוּעִים
וְכָל גִּבְעוּל אוֹמֵר לִי:
"לְסִפּוּר הַזֶּה שְׁלֵנוּ
יִהְיֶה סוּף טוֹב"

רוֹתֶה הָאֲדָמָה מִי גֶשֶׁם
וְהִלְכָבוֹת מִגִּירִים טְפוֹת דָּם
צֶעַר וְכָאֵב חוֹנְקִים גְּרוֹן
אֲבָל כְּלָנוּ אֵיכָשָׁהוּ יוֹדְעִים
יִהְיֶה לָּזֶה סוּף טוֹב.

תמי לויתן, נחל עוז.

נדודים

לאן לוקחת אתכם.ן המילה נדודים השנה? אילו סיפורי נדודים שמעתן.ם? איזה מדבר צריך לחצות? ומה הארץ המובטחת אליה אנחנו מיחלים?

לא רק ארבעים שנה

לא רק ארבעים שנה
עדין גוררים רגלים
עדין צועדים באיירה שחונה
בשביל הצר ב'חם הצהר'ים
בדרך ממצרים.

לא רק ארבעים שנה
כי רוח המדבר נשלחת
הדרך ארכה ואין לה תקנה
כאלו מתרחקת ובורחת
הארץ המבטחת.

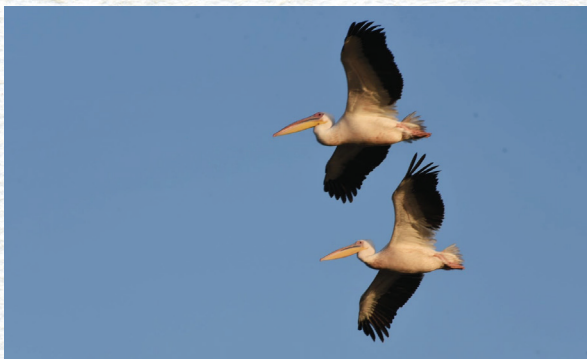
ואם חשבנו תם מסע של ארבעים שנה
ואו טו טו נוכל לנוח
אז באה לה שבת שחרה כמו ענן
כבתה כל נר תקוה ברוח
והמסלול מתוח.

מתי יתמו ארבעים שנה?
מתי למנוחה ונחלה נגיע?
ישקע עמוד האש ותחת תאנה
עקול אחרון אז יתגלה מכריע
והשלוח תרגיע.

אך לא, לא ארבעים שנה
נדונו להמשיך לצעד מתחת השמים
בלהט המדבר לצפות לעת הנכונה
אשר תבוא אם רק נמשיך בינתיים
בדרך ממצרים.

אור אדם, ערב פסח תשפ"ד, אפריל 2024
תושב שדרות. חבר קבוצת מגוון, הקיבוץ העירוני בשדרות.

התוכלי?

וכי תוכלי להמיר את נוה נעורייך
מחוץ כסופי אבותיך, הורייך
את הבית שלך על דשא וקיריך
בו עלית כתמר, חבקה נצריך
מול תשבץ השדות ורום הרריך
פס הים הכחל חדשות לבקריך
עם הסתיו, האביב החולפים על גדריך
צל החרש הטוב, פריחות הדריך
מעגלי חסידות על גלילך, מדבריך
עזים במדרון וכל יתר עדריך
עם הדבש והעקץ מעט שורריך
וברק הלחנים נטפו מיתריך...

עד באו ימים שאימו בשעריך

מעל בחיריך

בצע שריך

וכלבים סוחבים את טובי כפיריך

ונמו, ונמו, ונמו שומריך...

התוכלי להמיר את נוה נעורייך

בפנקס ערמוני נושא נשר הרייך?

אביה זמרן, קיבוץ מצובה. גמלאית. מורה לספרות ותנ"ך בעברה.
מפונה מביתה לטבריה.

מרים

מרים כמו שאר הנשים שמככבות בסיפור יציאת מצרים אינן מופיעות בהגדה, אך אנו מציעים להנכיח את קולן של הנשים, ובמיוחד קולה של מרים שמניעה את העלילה. לכבוד מרים ושאר הנשים נמלא כוס חמישית.

כוס חמישית - כוס מרים

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, אשר האצלת מרוחך ונפחת באפה של מרים את רוח הנבואה ובזכות תעזתה, יצירתה, רגישותה ואהבת האדם והאשה שבה, חוללה את פלא ההצלה הגדול.

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, שהנחת בקדה תף ומלאת פיה בשירת הים ובהודיה.

בסוד קולות רבים מצטרפת שירתנו לשירתה של מרים המסתלסלת אל על, ומתעגלת לה תפלה חדשה לשלום, לבריאות, לתקומה.

ברוך אתה ה' המרוה צמאוננו במימיה החיים של בארה של מרים.

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם
בורא פרי הגפן

הרבה אסנת אלדר

בין קני הסוף

הרבה אילה רונן סמואלס

האם היה ביניהן מבט
אחד, ישיר, שובר מחצות
מתעלם מן התהום הידועה
מתעקש לתקשר, לכרות ברית?

מה יכלה מרים להציע
בפניה צרובות הדמעות והשמש
בשערה המדבלל, בסחבותיה
באוושה העמק ונחישותה לפעל?
מה יכלה לומר, מול התינוק
שהחביאה על פני המים?

ואיך ידעה נסיכת היאור לראות?
איך לא הצעיף את עיניה כחלן המשוח?
איך לא נאטמו אזניה מצלילן העדין
של אצעדותיה, עדייה, אושת שערה הבוהק?
אולי בכי התינוק נגע וחסף את לבה
עד חכמה וידעה להציל בו עולם ומלואו...
אך מנין למדה תעוזה בארמון הגברים?
המן הנקר השקט שאין בו שליטה
או מן החול הנודד בסופה?

אמרה האחת: במים שמתיהו
ענתה השניה: מן המים משיתיהו
אולי היתה שם שכינה ביניהן.
אחר כך, נותרו הפרטים לבדם
וברית הנשים טפחה את הילד
שלא יברח מן הסנה
ולא ירתע מול המלך
וידע להיות לעמו
עמוד של עשן וגם אש.

מתוך היא שעמדה: הגדה של פסח עם מדרש נשי חדש.
עורכות נירה נחליאלי וענת ישראלי.
בהוצאות המדרשה באורנים והקיבוץ המאוחד, 2012

נְבוֹאָתָהּ שֶׁל מֵרִים

כְּנִרְאָה שְׁאֲמוּנָתָהּ הִיְתָה שְׁלֵמָה
כְּמוֹ שְׁמָעָה אֶת הַבְּטָחַת הַבְּרִית
טָרַם נִתְּנָה
שְׁאֵלְמָלָא כֵּן לֹא הִיְתָה מְשַׁלַּחַת אֶל מִימֵיו שֶׁל נָהָר
תַּבַּת גִּמְא
וּבְתוֹכָהּ מְנַהֵיג עֲתִידִי
וְסִפּוּר חַיִּים שֶׁל עַם מְתֵהוּוּהָ.

וְאֲנִי,

הַמְתֵּהֲלַכְתָּ בֵּין חֲרָסֵי אֲמוּנָתִי הַשְּׁבוּרָה
כְּעַל חֲלוּקֵי נַחַל לְגִדּוּתֵינוּ שֶׁל הַנְּהָר הַגְּדוּל
מִתְפַּלֶּלֶת שֶׁהִיא מְתִיצֶבֶת מִרְחוֹק
וְיֹדַעַת מָה יַעֲשֶׂה לִּי.

הַרְבֵּה אֲסַנֵּת אֵלֶיךָ, קֹהֵלֶת סוּלָם יַעֲקֹב, זְכוּרֹן יַעֲקֹב

בת חזל

המעגל הוא ראשית החכמה האנושית
במעגל הפנים פנימה
אל תוכנו, זו אל זו, אשה אל רעותה,
לב אל לב פועם, עין אל עין טובה
כך אנו משיבות עטרה לישנה
כך היינו תמיד לאור הירח
על אמא אדמה
שרשינו
משתרגים לתוכה
צומחות יחד מניבות פרות של תקווה

דעו לכן
שכל רועה ורועה,
יש לה נגון מיוחד
משלה

שאו קולכן במחאה בככי בקינות
שאו קולכן בשמחה בתפים ובמחולות
שירו את שירת המלחמה
שירו את שירת השלום
שירו את שירת ההחלמה
שירו את שירת החלום

במעגל האינסוף תתעצם המנגינה
בקולנו נברא היכלות לשכינה.

הרבה דליה שחם, רבה,
מוסיקאית, יוצרת ומלמדת.

מה נשתנה?

כה הרבה השתנה השנה, ועוד מעט נשב לשולחנות הסדר הלומי צער ומבוכה, עמוסי שאלות, חלוקי דעות ומבקשי דרך. שולחן הסדר יכול להכיל ארבע קושיות חדשות לטובת קירוב לבבות, שיחות נפש, יציאה לחירות וחזון של תקווה.

א. מה השתנה בי השנה?

ב. עבדים היינו- איפה אני מרגיש שאני חסרת. אונים ואין לי עצמאות- מה סיפור העבודות העתיקה/ עכשווית שלי?

ג. דיינו- איפה אני רוצה לומר "די" על מנת לעצור את מעגל האיבה העתיק ולהפחית את מנת הסבל בעולם שסביבי?

ד. לאיזו ירושלים אני רוצה להגיע שנה הבאה (שנה מהיום), מה העתיד שאני מדמיין.נת?

את ארבעת הקושיות החדשות יזם הרב עמיחי לאו לביא מקהילת "לאב שול" בניו יורק- לגרסה המלאה

אובע קושיות לסדר פסח, תשפ"ד

מה נִשְׁתַּנֶּה הַסֵּדֵר הַזֶּה מִכָּל סִדְרֵי-פֶסַח?

שֶׁבֶּכֶל סִדְרֵי-פֶסַח אָנוּ רוֹאִים עֲצֻמְנוּ כֵּאִילוּ יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם, הַלֵּילָה הַזֶּה כֵּאִילוּ נִמְלִטְנוּ מֵעוֹטָף-עֲזָה.

שֶׁבֶּכֶל סִדְרֵי-פֶסַח אָנוּ אוֹכְלִין מְרוֹר מִצְרֵי, הַלֵּילָה הַזֶּה מְרוֹר עֲזָתִי.

שֶׁבֶּכֶל סִדְרֵי-פֶסַח אָנוּ מְטַבְּלִין בְּמֵי מַלַּח, הַלֵּילָה הַזֶּה בַּדְּמָעוֹת.

שֶׁבֶּכֶל סִדְרֵי-פֶסַח אָנוּ מְסַבֵּין בְּנוּחִים, הַלֵּילָה הַזֶּה אָנוּ חֹרְדִים מִפְּנֵי בּוֹאוֹ שֶׁל מִבְּשָׂר שָׂכוֹל וַיִּגּוֹן לְבֵיתֵנוּ.

קושיות אופטימות

מה נִשְׁתַּנֶּה הַלֵּילָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת מֵאֵז שֶׁמִּינֵי עֲצָרָת, תִּשְׁפָּד?

שֶׁבֶּכֶל הַלֵּילוֹת נִדְדָה שֶׁנִּתְּנוּ מִדֹּאגוֹת, הַלֵּילָה הַזֶּה אָנוּ מִתְחַדְּשִׁים בְּתִקּוּוֹת.

שֶׁבֶּכֶל הַלֵּילוֹת צִפִּינוּ בְּקִרְיָסָה, הַלֵּילָה הַזֶּה אָנוּ עֹדִים לְתַחִילַת הַתְּקוּמָה.

שֶׁבֶּכֶל הַלֵּילוֹת מִנִּינוּ הַרוּגִים וּפְצוּעִים, הַלֵּילָה הַזֶּה אָנוּ שׁוֹתְפִים בְּשִׂמְחַת מִשְׁתַּקְּמִים וּמְחַלִּימִים.

שֶׁבֶּכֶל הַלֵּילוֹת הִיָּה שֶׁלַּחֲנָנוּ חֹסֵר, הַלֵּילָה הַזֶּה אָנוּ מְחַבְּקִים אֶת הַשְּׁבִים הַבֵּיתָה.

זיוה וגיל נתיב, כרמיאל

חזץ

הלב שלנו חצוי לשניים, השנה כשנחצה את המצה לשניים, ניתן מקום לכאב הלב השבור - חצי מהלב שלנו שבוי בעזה, ונקרא את הכוונה שכתבה הרבה אלונה ליסיצה.

ניתן לשיר גם את השיר של ישי ריבו, הלב שלי נקרע לשניים

"השנה גם ליבנו חצוי, חציו כאן, סביב השולחן, מתמלא בשמחה ובהודייה גדולה על המשפחה ועל היחד שלנו, על חרותנו, על כוסנו הרוויה, על כל הטוב הזה שזכינו לו.

וחציו השני בעזה, עם שבוינו, שאין להם לא חרות ולא גאולה, ולא סדר.

בעת ובעונה אחת, הלב נמצא במקומות רבים בארץ, בבתים בהם משפחות השבויים וסביב שולחנם מקומות ריקים.

הלב שלנו שבור לרסיסים.

הכאב הזה חד, מפלח, הכאב הזה נשחק בשגרה.

ניתן לו מקום בסדר שלנו"

הרבה אלונה ליסיצה.

מגיד

"וַיבֹּאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם
בַּיַבְשָׁה" (שמות יד / טו)
ובְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בַיַבְשָׁה בְּתוֹךְ
הַיָּם וְהַיָּם לִהְיוֹת חֲמָה מִימִינָם
וּמִשְׂמָאלָם. (שם, כט)

נוֹשְׁמַת אָמָה בְּקֶצֶב,
יָם יַבְשָׁה, הַיָּם בַּיַבְשָׁה
הַדִּפֵּק אֹמֵר
240 או 134 פְּעִימוֹת בְּדָקָה

אֲנִי בְּחֻצֵי יָם סוֹף,
נִשְׁמָתִי חֲרָבָה
אֲחֹר אֵין חֵזֶר, יָם יַבְשָׁה

הַיָּם בַּיַבְשָׁה, יָם
דְּמָעוֹת כְּחוֹמָה
מִימִינָם, וּמִשְׂמָאלָם
מַעֲשֵׂי יָדֶי וַיִּדְיֵהֶם טוֹבְעִים בַּיָּם, בַּיַבְשָׁה.

וּחִיבַת לְזָכֹר
כִּי עֲבָרָה
בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַבְשָׁה.
כִּי שָׂרָה וְעֲבָרָה וְזָכָרָה
בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַבְשָׁה.
כִּי שָׂרָה וְעֲבָרָה וּבְכֶתֶה וְדַבָּרָה
וְעֲבָרָה בַּיָּם
וְעֲבָרָה בַּיַבְשָׁה.

הרבה מיכל קן תור

עצב ננו

אולי ראיתם איזה משה רבנו פנוי כאן בסביבה?
כזה שלא נכנס להגדה / כדי שחלילה לא יהפוך
לאגדה / והוא אפילו לא חיפש את התהילה / את
משה אני מחפש / לא את אליהו הנביא / מנהיג
שלא מתחפש / ולא אכפת לו איזה יין נביא.

מין משה כזה שלהנהיג לא רצה / שוויתר על
מנעמי סיר הבשר / קיבל את דין התנועה / ואת
עמו הוליך במדבר / כזה שלא מפחד לריב עם
אשתו /.. בניו ועם עם שלם / שמסוגל להגיד גם
ל"הוא" לא / למרות שידע שאת המחיר רק הוא
ישלם.

משה שהבין שהוא עצמו כבר בזמן עבר / ולא רק
המבוטחת הוא לא יבוא / ובכל זאת יעפיל אל
ההר / יחווה את כל תוגת "עצב נבו" / אבל יראה
מהפסגה / או אולי מפי התהום / ...שהשאייר כאן
שמך של תקווה / ושלאחיו יהיה פחות איום /
שהוא אולי במדבר יישאר תמיד / אבל השאייר
לנו, לעמו עתיד.

האם הוא כבר מטפס לפסגת הר נבו? מזיע עייף
עם שפה קצת רוטטת / אבל חושב עלינו ולא רק
על המורשת / אנחנו לא נשאל קושיות / את המרור
בשמחה נכרסם / נשתה לכבודו את ארבע הכוסות /
ונתפלל שהכול כבר יסתיים.

תבוא כבר "רבנו" שנוכל כבר לומר "דיינו"

מאיר שקד, מקיבוץ אדמית,
רכז תרבות ומלמד במכינת רבין אדמית, פונה למלונות.

